

Teatrul T.V.

— un nou gen de spectacol și estetica lui

În zilele de 23—24 ianuarie s-au desfășurat la sediul Televiziunii române lucrările primei sesiuni științifice cu tema : Teatrul T.V. — un nou gen de spectacol și estetica lui —, organizată de Redacția de teatru a Televiziunii în colaborare cu A.T.M. și Revista „Teatrul”.

Sesiunea s-a bucurat de prezența a numeroși participanți (responsabili ai vieții teatrale, regizori, actori, istorici și critici dramatice, scenografi, tehnicieni etc.), mulți aducându-și în mod nemijlocit aportul la elaborarea unei estetici a teatrului T.V. fie prin comunicările științifice pe care le-au susținut, fie participând la dezbaterile vii, interesante și fructuoase, care au urmat acestora.

În cuvîntul de deschidere, tovarășul Vasile Potop, directorul Televiziunii române, a fixat câteva trăsături de conținut ale teatrului T.V. cu privire la funcțiile și misiunea sa, izvorite din înțelegerea aprofundată a sarcinilor artei socialiste elaborate la Congresul al XI-lea al P.C.R., de a fi expresie a umanismului socialist, imbold pentru angajarea pe poziții ferme ideologice.

Despre teatrul T.V., ca factor educativ al gustului artistic, prin stilurile și modalitățile sale variate a vorbit maestrul Radu Beligan.

Dina Cocea, vicepreședinte al A.T.M. a cerut specialiștilor teatrului T.V., celorlalți oameni de teatru convocați la această sesiune să analizeze cu responsabilitate științifică acest nou gen artistic, să-l definească în ceea ce privește structura lui, limitele sale de evoluție, componentele sale formale, precum și în funcțiile sale sociale și politice, astfel încît lucrările sesiunii să constituie un suport teoretic pentru înțelegerea mai aprofundată a esteticii teatrului T.V.

Aducînd un cald salut participanților sesiunii din partea redactorilor și colaboratorilor revistei „Teatrul” și din partea secției de dramaturgie a Asociației Scriitorilor din București, criticul Radu Popescu a arătat că importanța sesiunii este acordată de importanța obiectului ei. Teatrul T.V. prin posibilitățile de pătrundere în sinul maselor largi populare contribuie la crearea unei conștiințe colective omogene, politice, etice și estetice. Iar prin posibilitățile de control ideologic și estetic, de angajare programată, devine o adevărată forță cultural-ideologică, o școală a conștiințelor întru slujirea idealurilor comuniste. Aceasta face — a subliniat domnia sa — ca atunci cînd se joacă teatru la televiziune, să se joace însăși soarta teatrului.

Contribuțiile teoretice ale participanților au fost organizate pornindu-se mai întîi de la stabilirea funcțiilor teatrului T.V., pentru a se trece apoi la definirea conceptului de teatru T.V. ca gen. Comunicările fiind grupate aici pe următoarele subsecțiuni : scenariul

T.V., regia-decupajul regizoral, arta actorului la teatru T.V., scenografia, cadrul în teatrul T.V. — operatoria, transpunerea în cadrul natural a operei de teatru — ambianță și comunicare. Metoda care a stat la baza organizării comunicărilor cit și a discuțiilor a fost aceea de la general la particular, de la dedus la indus, de la teoretic la practic, astfel încât comunicările cu valoare experimentală, izvorite din practica nemijlocită a creatorilor de teatru T.V., să devină ilustrări cu valoare de argument pentru comunicările teoretice larg generalizatoare.

În cadrul de largă generalizare a funcțiilor și sarcinilor teatrului T.V. s-au înscris comunicările lui Dinu Săraru, Andrei Strihan și Petre Bokor. Primul a vorbit despre programul ideologic și estetic al teatrului T.V. subliniind posibilitățile acestui gen de a ptrunde în cele mai îndepărtate colțuri ale țării și în cele mai diverse pături sociale, contribuind în mod eficient la omogenizarea culturală a societății pe o treaptă care să corespundă cerințelor spiritualității moderne. Aceasta face ca specialistului de teatru T.V. să i se pună probleme de repertoriu în care exigența estetică să se împletească strins cu cea ideologică. În centrul atenției sale trebuie să stea în continuare piesa de actualitate.

Restrângând și precizând sfera discuției, esteticianul Andrei Strihan a încercat o reconsiderare a termenului de teatru politic, pornind de la creația originală nouă (Puterea și Adevărul de T. Popovici, Acești nebuni fățarnici de T. Mazilu, Petru Rares de H. Lovinescu, Săptămîna patimilor de P. Anghel). Între politic și artistic — a subliniat domnia sa — există un dublu raport: unul de exterioritate — prin care politicul are rol determinant, și altul de interioritate, prin care conștiința politică este integrată organic în cea artistică. Politicul trebuie disociat și de morală. Cu alte cuvinte, de statutul de teatru politic trebuie să se bucură acele creații care sînt expresii estetice ale unei conștiințe politice, care vehiculează și pun în discuție concepții politice, și nu poziții tactice de sorginte morală.

Idei interesante asupra teatrului politic, înțeles în general ca o convergență între artă și politică, a avansat și regizorul Petre Bokor. Cu referiri la propriile sale interpretări regizorale Piticul din grădina de vară de D. R. Popescu și Ludovic al XIX-lea de G. Călinescu, el a subliniat funcția activist-politică a regizorului realizator al unui repertoriu angajat.

Constantin Parachevescu recenzind spectacolele de teatru T.V. incluse în ciclul „Oameni ai zilelor noastre” (Hora întreruptă, Puterea și Adevărul, Cînd trăiești mai adevărat, Femeia fericită) a evidențiat noua calitate a personajului de teatru politic, anume aceea de a fi nu numai erou dar și interpret al noii sale condiții sociale — temei de rostuire dar și de reflecție politică.

Despre scenariul de televiziune și despre specificul său au vorbit Paul Everac, Doru Moțoc și Ioana Prodan.

În cuvîntul său, dramaturgul Paul Everac a lăsat să se înțeleagă (printre calambururi) că nu e convins de specificitatea scenariului T.V., că acesta nu ar avea norme specifice de constituire.

Doru Moțoc întrebîndu-se ce aduce nou Televiziunea în teatru, conchide că aceasta îl scoate de sub zodia efemerului prin înregistrarea pe peliculă a reprezentației, pericolul degradării ulterioare a spectacolului fiind astfel exclus. Această situație conduce la un primat evident al regizorului, în ciuda faptului că aici imaginea este subordonată textului — (aceasta ținînd de specificul scenariului T.V.).

Pe de altă parte, și pornind de la ideea că autorul de teatru se adresează publicului timpului său, Doru Moțoc a pus în discuție psihologia publicului de televiziune a cărei dominantă psihologică ar fi comoditatea spirituală, tocmai datorită faptului că lui i se oferă spectacolul fără ca să-l fi căutat. Aceasta implică un anume grad de periclitate în sfera receptării estetice a publicului de televiziune care va inclina tot mai mult către spectacolul kitsch, al cărui specific — după esteticianul maghiar Hermann Istvan, — ar fi tocmai „corespunderea la așteptări”.

În sfîrșit, Ioana Prodan, analizînd scenariul T.V. după romanul Descoperirea familiei de Ion Brad a introdus ideea adaptării scenariului la mijloacele pe care le acordă Televiziunea de a induce de la reportaj-comentariu de viață, la viața nemijlocită.

Demne de interes au fost analizele din punct de vedere regizoral ale cunoscutelor realizatoare de spectacole T.V. Letiția Popa și Sorana Coroamă.

Sub titlul Joe și spațiu de joc la teatru T.V. — o expunere a interpretării regizorale la opera Faust de Marlowe, Letiția Popa a avansat o idee de importanță majoră asupra înțelgerii specificului spectacolului T.V., anume că spațiul de joc, decorul, nu este

indiferent, ci este văzut și construit de regizor prin prisma personalității dramatice a personajului.

Sorana Coroamă, utilizând propriile spectacole: Micii burghezi de M. Gorki dar și ciclul Mușatinii a arătat aceeași clară înțelegere a specificului teatrului T.V., vorbind despre funcția decorului în realizarea atmosferei dramatice existentă potențial în text și declanșată de regizor prin utilizarea spațiului natural în accepția sa simbolică.

Vorbind despre decupajul regizoral în teatrul T.V., Cornel Todea, a elucidat tehnica interpretării regizorale ca trecere a textului dramatic într-un limbaj al imaginii — trecere care are la bază descifrarea nivelelor de semnificații transpuse în unități de imagine, ceea ce constituie decupajul. Montajul, pentru că reface continuitatea, povestirea, ritmul acțiunii, este totmai asocierea suitelor de imagini.

Despre condiția actorului la teatrul T.V., despre procesul său de creație, a vorbit cu competență artista emerită Dina Cocea. Ea a subliniat autonomia procesului de creație a actorului și de aici larga sa responsabilitate în realizarea personajului. Actorul trebuie să depună în fața teleobiectivului un efort deosebit în solicitarea factorilor afectivi și intelectuali. Contactul cu televiziunea acordă astfel actorului un plus de profesionalitate. Tot despre aptitudinile actorului la televiziune, despre legătura psihică dintre actor și tehnicianul care mînuiește aparatura, despre spiri-

tul de echipă care animă pe realizatori de la protagonist pînă la cameramar, au vorbit actorii Ion Marinescu și Mircea Albulescu.

Secțiunea de scenografie au acoperit-o contribuția teoretică a lui Paul Cornel Chițic și o trecere în revistă a principalelor spectacole T.V. realizată de Ileana Forțu.

Edwiga Adelman a încercat o expunere a experienței sale de operator, arătînd rolul imaginii în realizarea dramatismului, al luminii și mișcării înțelese ca principali factori în declanșarea impresiilor afective ale spectatorului.

Despre transpunerea creației dramaturgice în cadrul natural, utilizînd mijloacele televiziunii, au vorbit Nae Cosmescu și V. Petrovici — ultimul referînd concret cu ajutorul teleimaginilor asupra organizării spațiului de reprezentare a piesei Puterea și Adevărul la Uzina de aluminiu din Slatina.

Comunicările dintre care publicăm cîteva și în revista noastră, au suscitat în rîndurile auditoriului un viu interes invitînd la discuții, care s-au caracterizat în majoritatea cazurilor prin dorința comentatorilor de a nuanța și preciza conceptul de teatru T.V. Au intervenit astfel cu completări și contribuții substanțiale: Octavian Barbosa, regizorul Horea Popescu, Sofia Sincan, Sorana Coroamă, Cornel Todea, Manase Radnev, Paul Cornel Chițic, ș.a.

Constantin Radu-Maria

Din comunicările sesiunii

**DINA
COCEA**

ACTORUL LA TEATRUL T.V.

Actorul de teatru, de film sau de televiziune, fie că se află pe scenă, pe platou sau în decor natural, în fața publicului sau a aparatului de filmat, fie că poartă un costum de epocă sau unul modern, fie că are de spus o tiradă sau de dat expresie în groplan, printr-o singură privire, unui monolog interior împlinește aceeași activitate de creație, urmărește același scop: elabora-

rea imaginii personajului și întruchiparea acestei imagini.

Dacă, aparent, procesul de creație diferă, ținînd seama de factorii care condiționează specificitatea teatrului, filmului sau televiziunii, în realitate, acest proces este condiționat indiferent unde se desfășoară, în primul rînd, de amprenta subiectivă a fiecărui interpret care, printr-o evoluție proprie